

MAGYAR

Lettre

EURÓPAI KULTURÁLIS FOLYÓIRAT – 2016 TAVASZ

Gabriela Adameşteanu • Balla • Bán Zsófia • Jana Beňová

Svetlana Boym • Juraj Buzalka • Mário de Carvalho

Mircea Cărtărescu • Karol Chmel • Mia Couto

Philippe Descola • Ivana Dobráková • Dušan Dušek

Erdős Virág • Esterházy Péter • Ébli Gábor

Garaczi László • Arno Geiger • Görözdli Judit

Jürgen Habermas • Háy János • Seamus Heaney

Herberto Helder • Pavel Hruš • Hushegyi Gábor

Vlado Janček • Lídia Jorge • Kali Kinga

Zuska Kepplová • Jonas Hassen Khemiri

Kiss Judit Ágnes • Kornis Mihály • Krasztev Péter

Katarína Kucbelová • Kukorelly Endre

Florin Lăzărescu • Lengyel Péter • Rafał Majerek

Norman Manea • Henning Mankell

Katarina Mazetti • Robert Menasse • Dušan Mitana

Herta Müller • Nádas Péter • Németh Gábor

Auður Ava Ólafsdóttir • Parti Nagy Lajos

Radoslav Passia • Martin C. Putna • Ilma Rakusa

Derek Rebore • Ralf Rothmann • Rudolf Sloboda

Vít'o Staviarsky • Jón Kalman Stefánsson

Sara Stridsberg • Szécsi Noémi

Veronika Šikulová • Ondrej Štefánik

Ivan Štrpka • Gonçalo M. Tavares

Arni Thórarinnsson • Tillmann J.A.

Dubravka Ugrešić • Jaroslav Varga

Pavel Vilikovský • Josef Winkler

Tatiana Wolska • Závada Pál

VILIKOVSKÝ

SZLOVÁK DÍSZVENDEGSÉG

EURÓPAI TÉRIDÓUTAZÁS

EURÓPAI ELSŐKÖNYVESEK

INTERNACIONAL

100

Mi újság? Semmi.

Mi vagyunk a fehér

Előtem fekszik az apám megkötözve. Szálkás deszkaléc, olyan az arca. Felhúzták oldalát a rúcsot, odakötötték a kezét, mert kivette a kanült, és elmáskál a éjszakánként.

Mi újság?

Semmi. Este talán kimegyek a meccsre.

Az ablaknál égő tekintetű férfi nyitott pizsama felsőben, néz, mióta bejöttem. Sárga, horpadt mellkas. Zúg a fénycsó. Kint az esőben kémény ázik. Milyen meccs? Nem tudtam, hogy meccsre jársz.

Barátságos, a norvégokkal.

Gülsőrit, fintorog, mintha azt mondaná, hogy főkélséges dolgokkal foglalkozom. Töpreng, ráncolja a homlokát.

Barátságos, kérni bizonytalanul.

Tudod, felkészülési meccs. Kipróbálják a játékosokat.

Látom, hogy nem érti. Kisorvadtak a fejéből ezek a neuronok. Kéri, hogy töröljem meg az orrát. És hogy vegyem le a kötetet a kezéről. Rongyos gészalaggal csomózták a csuklóját a rúcshoz.

Nem lehet, mondom, a nővér megtiltotta.

Hallgatunk.

Mondjuk kimentem reggel a vécőre, a konyhában ült, cigizett. Felöltöztem, összepakoltam, annyit mondtam, mikor csuktam az ajtót: mentem. Nem válaszolt, oda se nézett. Ez volt a reggeli beszélgetés. Mentem.

Hozzak be cigit és bort, mondja a világ legtermészetesebb, ellentmondást nem tűrő hangján. Rendelkezik. Kiadja az utasításokat. A félmeztelen csontváz előre-hátra billeg, egész testével bólogat.

És csomózd ki a kezem.

Int, hogy hajoljak közelebb, ez most csak kettőnkre tartozik. Ott van a takaró alatt, sutogja, óvatosan vegyem ki, és rejtsem el otthon. A lekötözött kezével mutatja, hogy hol van, az ágyékánál. Be kellene nyúlnom a paplan alá a titkos csomagért.

Kapargatja a gézit.

Mit mondtam: bor és cigi.

Vasárnap van, nincsenek nyitva a boltok.

Cibálja a kötetet, szája széle remegni kezd, olajosan csillog a szeme: szóljak a nővérem. Kint várok a folyosón, míg tisztába teszik. Tíz perc maradt a látogatási időből.

Vegyek ki pénzt a táskájából, hozzak egy füstszűrőtlen Szofti meg egy üveg hárslevelű, a literest.

A csontváz mozdulatlanul néz.

Vagy zöldséghúsnit, mindegy, csak lóduljak már.

Letelt az idő, mondom, jövök holnap is.

Megérintem ajkam mal a borostás bőrt, vegyszerszága van.

Szia, gyógyulj!

Csináld, amit mondok!

Végig a folyosón, míg elértem a lépcsőt, hallom, hogy kiabál.

Egész nap ez van: időnként elered, eláll, majd újból szemerkélni kezd. Siste-regnek az autók az aszfalton. A fehér ég alatt tépett viharfelhők, egy hasadékból felizzik a nap, fénycsik esik a házakra.

Elindulok a Róbert Károly körúton, hallgatom az autók surrogását. Befordulok a Vágány utcába, le a vasúti kocsi temetője mellett a Dózsa György útig, aztán balra át a sínek alatt. Egyetlen emberrel sem találkozom. A kocsi lassítanak, és kétfelé fröcskölnek a síros esővizet.

Átvágok a Hősök térén és a Ligeten az Ajtósi Dürer sor felé, hogy aztán az István-mező emeletes villái között a Thököly utat elérve visszakanyarodjak a Hungária körútra, ahonnan már látszanak a viharos

égen a stadion reflektorai. Vagy hazamegyek. Elhúz egy trolit. Giliszták a betonon.

A nyolcadik születésnapomra vittek ki először meccsre. Emberek álltak a járdán, a sarkokon, a kocsik előtt, ittak, beszélgettek. Apám a stadion lenti büféjében vett egy sört, aztán fölmentünk a szektorba. Szólt a zene, a játékosok a pályán melegítettek, aztán levonultak, és pár perc múlva mezre vetődtek, szabályos sorokban jöttek vissza a pattogó induló ritmusára. Elkezdődött a játék. A közönség elbódult.

Mi vagyunk a fehér, mondta apa.

Beállítottam a fényképezőgépet, amit a születésnapomra kaptam. A kápu operator a futópályán ült egy forgó állványon. A labdaszedő guggolva ázott az esőben. Apa felugrott, a fejét fogva kiabált, dühösen eltaposta a cigarettáját. A szünetben kaptam kólát és szendvicset. Apa megint sört ivott. Kérdezte, hogy tetszik a meccs. Szurkolj, kiáltotta, és hátha vágott, hajrá!

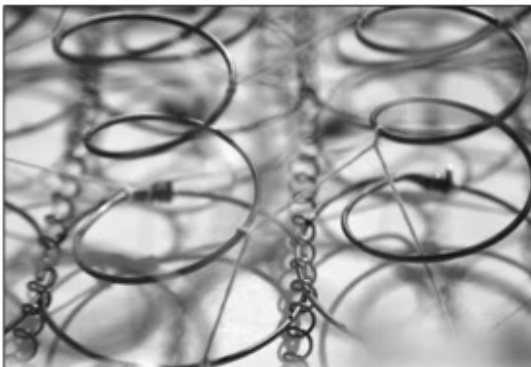
A második félidőben hangosabbak lettek az emberek, felugráltak, káromkodtak. Ha az ellenfél támadt, nem mozdultak, csak a pályára meredtek, de közben a kezük akkor is föl-alá járt a szotyolás zacskótól a szájukig. Lefényképeztem a perccest és az eredményjelző táblát is. A lámpák fényében köröző galambokkal nem is próbálkoztam, morgó dolgot nem lehet ezzel a Szemével.

Apa megkérdezte, nem akarom-e lefényképezni a kedvenc játékosát. Mutatta, ki az, ővé volt a tízes mez. Megvártuk, hogy közel jöjjön. A partvonalnál áll csipőre tett kézzel. A szurkolókról is készítettem egy sorozatot. Mikor apa észrevette, szólt, hogy nem illik idegeneket fényképezni, és hogy miért nem a meccs nézem.

Hirtelen csend lett, az emberek abbahagyták a szurkolást, csak a labdapatóság hallatszott. Némán és közömbösen figyelt a tömeg. A játékosok nyögtek, a bíró időnként a sípjába fújt. Aztán újra kezdődött a kiabálás, dobolás, csőrümpölés, tüllkélés. És persze mindenki dohányzott, csipte a szemem a füst.

A második félidő közepe lehetett, mikor forgolódni kezdtek, valaki rosszul lett a mögöttünk lévő sorban. Megjelent egy rendőr. Az emberek a nyakukat nyújtogatták. A meccset is nézték, de az ősz hajú férfi is érdekelte őket, aki a földön fekielt a szotyolahéjban. Valaki föl hajolt, azt mondták mellettnk, újraélesztés. Először hallottam ezt a szót. Szemben a jelátón semmit sem vetek észre, szurkolok tovább. Elvittek hordályon, megint lehetett a játékra figyelni.

Vége, lefújták a meccset, nem esett gól, senki nem nyert, mégis diadalmas zeneszólt. A csapatok megköszönték a szurkolást. Apa szerint a döntetlen nekünk jó – **nekünk** ebbe most már beleértettem én is. Elindultunk külfé, sodródunk a tömeggel Szemerkélni kezdett. A kijáratnál egy mentő villogó lámpával.

GARACZI László
Mifra ébél
Jelenkor, 1995
Magvető, 2011

Pompósné
Jelenkor, 1998
Magvető, 2016

Az olvasók, mint te
Jelenkor, 2000

Csodálats
Jelenkor, 2001

Nevetnek az
Jelenkor, 2002

Gwamni nő
Jelenkor, 2005

Ména
Magvető, 2006

Árc és hátra
Magvető, 2010

Winesch-híd
Magvető, 2015

„Prédálok”
Magyar Lettre
Internationale, 25

**„Tánc, méreg, al-
kohol”**
Magyar Lettre
Internationale, 27

**„Mész, méz és csak
kobász”**
Magyar Lettre
Internationale, 32

„Jó lesz nekünk”
Magyar Lettre
Internationale, 37

Verek 1981-ből
Magyar Lettre
Internationale, 38

„A biológus”
Magyar Lettre
Internationale, 45

**„Tépek és tupa-
dások”**
Magyar Lettre
Internationale, 60

**Júliampa. Az
ideológia
malomkővel”**
Magyar Lettre
Internationale, 81

felfelé haladtak a csuklóm. Ez még nem volt félelem, de a meggyőződéseim meginttak, és elkezdtem eltakarni a fertőzött húst, és közeledtem az emberek felé. Ehettem azt az ötletet, hogy konzultáljak egy orvossal, mivel egyre kevésbé akartam tudni, hogy milyen betegségről van szó. A kezem szokatlan nemességre tett szert, egy újfajta, szörnyű nemességre. Azelőtt, amint számomra az alkotó példájú szolgáló humanista kéz elvesztette ligességét és az alkotóképességét: most itt ez grászos kéz; tiltott az emberek között és romboló. Megbosszulta magát a drámai szereposztás bejelentésével, amely nyugodt méltósággal és intelligenciával képviseltette a zárvarban. Szerzetem egy kesztyűt, és ez a harmadik finom bőrből készült kéz, esetlenül, de sértetlenül mozgott mesterséges szépségével. Birtokomba került egy finom bőrnél kevesebb képesség. De egyre jobban közeledtem az emberekhez, és szenvedélyes és változatos beszélgetéseket folytattam velük. Elkézltem őket fájdalommal szeretni; szeretni eseket az arcokat, melyek félelmetesek voltak távoli tekintélyükben, szertartásos lakásukban; és a szavakat; a kezeket, melyek meglepődötten megérintették a kesztyűmet. Otthon elkezdtem hallgatni a szomszédok pletykáit, a lépteiket a szobákon keresztül, a hangosabb mondatokat, a szórakoztatóan elzümmögött énekeket. Az ablakhoz mentem, a függöny mögé, és megrázó volt látnom az utcán lévő emberek örvényét. Tudtam, hogy az ártatlanság a rossz cinkosa; csak azt hagytam figyelmen kívül, ahol megvan a kettő szük keresztmetszete. A folt továbbterjedt. Elérte az alkarom harmadát, és egyre fehérebb lett. A bal kezem is támadni kezdte, és egy bizonyos reggelen a homlokom közepén felfedeztem egy kerek foltot, ami olyan volt, mint valami szem. A terjedés gyors volt. A heréimtől már felfelé jött az átkozott virágzás, miközben az ujjaimon és az arcomon a fokok folyton nőttek. Most én egyedül mentem ki éjjel, rejtőzve, eldugott helyeken véve valami enniválót. És az emberek iránti szeretetem szintén nőtt, melyben keveredett a különös erőszak, gyengeség, óriási páni, vehemens melankólia. Egyik nap vettem egy üveg pálinkát és berígáram a szobában. Teljesen levetköztem: fehér voltam és guszustalan. Kihullott a szemöldököm és a fanszőrzetem, és a húsom mindenütt egyenetlenné vált. És akkor láttam magamban, a résegség közepette egy bizonyos haljós szépséget, egy kárhozatot, melybe beleszerettem. Meztelenül aludtam el a padlón, durva és száraz örömmel.

Nehezen ment, hogy eltávolodjam másoktól. Nem tudnék véletlenül bekehüjni egy nagy bőrkesztyűbe? És a szeretetem az emberek iránt nőttön-nőtt. A szemem könnyes lett, csak attól, hogy elképzeltem, amint a házaikban, az utcán, a nap alatt, a hajukat fújó szélben jöttek-mentek, futottak, és nevettek és sírtak. Szerettem őket. Meztelenül, az éles tükör előtt lassan megérintetem a testemet és hányingerem lett. Egy fehér hüllővé változtam. Mindazonáltal néha arra gondolok, hogy ez nem fizikai betegség – lepra vagy hasonló – volt és most sem az. Talán a testem olyan, mint korábban: zárt, érintetlen. Talán a lepra egy másik helyen támadott meg, egy visszafordíthatatlan területen. Talán a szeretet és a világ között van egy rosszabb fájdalom – a halandó emlékezet. De hogy lehet az emlékezet annyire ragyogó és engesztelhetetlen, ennyire éles, folyamatosan újraalkotván a teljes pillanatot, a teljes bűnt, bent, mindezt: a legsötétebb hajthatatlanságból születő indítékot, a gesztust, mely teljes mértékben kifejezi a biográfiát vagy a szív hatalmát, amely egyetlen darabkáját sem engedi elszökni az atrocitásnak és a tudományának? És újraformálja az előadás szédítő libabőrét: a testet, melyen a seb nagyon mélyen kettévágja a húst. A szomszéd házában énekeltek. Virágillat és a nedves föld illata szállt fel letről. Valahol megszörrent egy telefon. És a szoba sötétjében a tükör mélysége csillogott. Ott benn voltam meztelenül.

HRUSKÓ LAURA FORDÍTÁSA

A szöveg a 2015-ös Székely Ervin Műfordítói Pályázat győztes pályaműve a Camões Intézet Portugál Nyelvi Központ és az ELTE BTK Portugál Tanárszékének közös szervezésében kiírt műfordítói pályázat a nemrég elhunyt fordító és lektör, Székely Ervin életművének álló emléket. A 2015-ös pályázatban a tavaly elhunyt portugál költő Herberto Helder novelláját kellett lefordítani. Így a díj nem csak Székely Ervin személye és fordításai előtt tisztelget, hanem egyúttal a portugál költő munkásságára is felhívja a figyelmet. Herberto Helder az utóbbi fél évszázad portugál költészetének egyik legmeghatározóbb, legmarkánsabb hangja.

ANNA ILL: BED II. - ICE 2015-2017, BARCELONA PAKS

